

G. E. Ogranska Odbornost u Sarajevu
Stiglo dana 10/9. 1913. 6/4. 1913.
Primjer..... natp..... Prih.....

Preplaća za Šibenik
I Austro-Ugarsku godišnje K. 14.-, polugodišnje i tromjesečno surazmjerno, mjesečno K. 1.20
Pojedini broj 10 para
Oglaš po cijeniku
Plativo i utuživo u Šibeniku.

HRVATSKA MISAO

Uredništvo i uprava nalaze se na trgu
sv. Frane iza obč. perivoja
Vlastnik, Izdavalac i odgovorni uređnik JOSIP DREZGA.
Tiska: Hrvatska Zadržna Tiskara u Šibeniku, u. z. s. o. j.

Izlasl sriedom i subotom

God. I.

Šibenik, 10 rujna 1913.

Br. 18.

Nove borbe.

Život stranke prava daje nam povjestnih činjenica o naprezanjima dušmana hrvatstva da raztraju, da raztepu tu stranku netom ona pokaže više životne snage i zahvati dublji korjen u narodnom organizmu.

Trzavice, koje držale i drže stranku prava u povodu mnogobrojnih razkola, rječit su dokaz tome nastojanju, koje se izpoljivalo u raznim formama kao posljedak unutarnjih i vanjskih poriva. Jednom su te trzavice izgledale kao sukob oprječnog načelnog shvaćanja, druga kao plod osobnih borba, nerijetko pak i kao posljedica na oko plemenitih nastojanja za porušenje svih stranačkih ograda, za okupljanje svih narodnih redova, narodnih stranaka.

U zadnje vrijeme, uslijed jačeg nastupa i djelovanja narodu našem dušmanski razpoloženih faktora i sistema, bijaše poskočila volja naroda da svoj udes spoji s udesom stranke prava i da pod njenim barjakom vojuje. Provedeno je bilo jedinstvo pravaša u svim hrvatskim krajevima i udaren složan rad sa braćom Slovencima na temelju programa stranke prava. Stranka je potom bila u naponu svoje snage i nametala se koli domaćim tili vanjskim svojim protivnicima i dušmanima te svim odlučujućim faktorima kao jedina skroz narodna stranka, predstavnica narodne volje i narodnih težnja, kodificiranih u programu od god. 1894.

Da je do otvorenih juriša sistema, te bi navale stranka prava izdržala, kao što ih izdržala u zadnje doba, u njima se očelila i umozala svoje redove. Ali došla je izdaja unutar same stranke, iz samih prvih njenih redova, između prvaka i vodja, koji baciše u stranku smutnju i pregnuše, da u ime nekakve sluge narodnih elemenata poruše ono što bijaše želja i uzdisaj cijelog naroda, da poruše jedinstvo pravaša. Izdaja među prvacima imala je za cilj — kako konstatira glasilo predsjednika pokrajinske naše uprave — **sporazum s demokratima i narodnjacima bez i mimo stranke, pače protiv stranke prava.**

Bijaše dosta da se pravaški redovi zbiju i da iztupe kao neslomiva falanga, pa da počne sama od sebe padati trula zgrada gospodstva saborske većine. Jedan snažan naskok pravaštva bijaše dostatan, a da se osjete ugroženi položaji nekih veličina. Trebalo je da pravaši obustave dje-latnost sabora, da se bar donekle prestane sistemom koji stavljao stranku prava van zakona. A što je vlada učinila, da u zadnji još čas zauzda uzde anarhije, koja vladala i haračila u korist jedne stanovite klike, učinila je to da spasi zakonu i vlasti bar ime, formu, eda pravaška bujica ne skotrlja u ponor i njih skupa s onom privilegiranom skupinom.

Zato opet pojačana graja na pogibelj koja da prijeti Dalmaciji od klerikalizma, i u to ime trubi se na okup svih pravovjernih liberalaca na zajedničku navalu proti stranci prava kao tobožnjem gnijezdu klerikalizma. Zato i **Attems mora otići**, jer je došao na misao, da bi zakoni morali u Dalmaciji vrijediti za svakoga a ne samo protiv pravaša; mora otići da ustupi mjesto „domaćem sinu“, koji neće osjećati grizduška ako pusti da stanovita klika monopolizira sve autonomne ustanove i napravi iz zakona i svih javnih organa pusto orudje za svoje orglje.

Vara se ona stanovita klika ako misli, da će hrvatsku javnost uljuljati u uvjerenje da je život stranke prava vezan uz sudbinu grofa Attemsa ili bilo koga predstavnik sistema. Ta klika ima još u svježoj uspomeni, da smo mi pravaši otvorili na nju najžešći juriš baš u eri „domaćeg sina“ i da je vrlo malo trebalo e da Dalmacija bude zastupana u carevinskom vijeću većinom od pravaša. Prilike svaki dan to bolje govore da čemo posijati izborne poljane njihovim kostima, a da ih od tog pogrba neće spasiti ni pomoć koja im dolazi od izdaje u našim redovima. Što grublja budu im sredstva, to brža i sramotnija bit će im smrt.

Položaj se bistri u svim našim zemljama, pa i u Banovini. Slobodno koaliciji doći na vladu; prognozu već imamo, a kaže nam da će za nas pravaše, za hrvatsku državu misao nadoći nove kušnje, nova prognoštva. Tim bolje; bar čemo moći da okvraj i onkraj Velebita, u Bosni i svugdje gdje ima Hrvata, povučemo liniju koja će dijeliti dva tabora: tabor hrvatskog državnog prava i tabor sluznika tuđinskih sistema. Neka i naziva klerikalizma, al i taj je svjetliji i čistiji, kad radi za narodnu slobodu, nego liberalizam koji radi za narodno sužanjstvo. I taj će naziv stranka prava pretrpjeti, kao što ih je pretrpjela u prošlosti, a da nije bio pošteđen ni sam njeni blagopokojni utemeljitelj Starčević koga su protivnici nazivali fantantom, ludjakom, a hrvatsku državnu ideju utopijom.

Kod pravaša ima još svijesti, samoprijedora i oduševljenja, pa ih nove borbe jače dižu na svjetlije podvige. „**Mišad grize, jere po tih gmiže — Sam sur oro pod nebo se diže!**“

Šibenik, 10. rujna.

„Sporazum“ u Šibeniku. Pod ovim naslovom „Hrvatska Kruna“ piše: „Nakon poznate skupštine gradjanstva u Šibeniku, na kojoj pala i ona Subotičeva o svećenstvu i crkvi te o njihovom „suncokretu“ pri Beča i Pešte, mislio se da je sve sporazumno, te da će svi složno po pravašima oko Dra. Dulibića. No stvar se iznenada promijenila. Dr. Iljadica bi htio da pri novim izborim za obćnu udju razmjerno u viece i pravaši oko Dra. Dulibića. Grupa Dra. Krestelja, podpomagana demokratskom mladjarinom, mimo svog vodju Dra. Iljadicu, energično se tome protivl. Glasa se da je radi toga prekinut odnošaj između Krestelja i Iljadice, koji bi se navodno izrazio, da budućim načelnikom mora biti Šibenčanac. Dr. Iljadica vodja je demokrata u Šibeniku, podpredsjednik stranke u Dalmaciji — pa je kao takav — piše „Naše jedinstvo“ — radi mimoilaženja sa strane mladjih demokrata, predao ostavku podpredsjednika stranke i predsjednika mjestnog stranačkog kluba, a s njime i nekoliko višenjih demokrata.

Ovom je prigodom „Sloboda“, glavno glasilo demokratske stranke izdala, veoma značajno saobćenje, u kojem veli, da je došlo do nesporazumjenja, koja djeluju na sporazum naše (demokratske) i hrvatske stranke s Kresteljevom pravaškom grupom, a koji je u Šibeniku absolutno potrebit.

Nadalje saobćenje „Slobode“ veli: „Mi se nadamo, da će se te razmirice, u interesu obće stvari, prijateljski riješiti, pa će se u Šibeniku pružiti dokaz da mi znamo, zaboraviti sve, kad se radi o tome, da se zajednički opremo neprijatelju olićenom čisto — pravaškim — katoličkim pravaštvom.“

Ovo „Slobodino“ saobćenje i odvise govori! Dakle ipak sporazum s demokratima i narodnjacima bez i mimo stranke

proti „neprijateljem — pravašim“, koje stranka takvim nije proglasila. „Sloboda“ je ovim saobćenjem u velike zadužila stranku. hvala joj!“

Austrija nas je učinila Srbima, a Srbija - Hrvatima.

Okvao je kliknuo — kako čitamo u jednoj našoj novini — veliki inače slavosrbi splječanin V., bivši komita u srbskoj vojsci, a sada činovnik kraljevine Srbije. Išao je u bratsku zemlju, pun vjere i zanosa u pravo bratinstvo, pošao je u slobodnu kraljevinu, k braći svojoj, da se na njihovim prsima odmori i oslobodi tuđinskog jarma, koji ga je kao i sve Hrvate bolno tištio. Pošao je tamo uvjeren, da nam je Srbija jedini spas, da je Sribin i Hrvat podpuno isto, pa da još jače pokaže svoje iskreno mišljenje zaboravio je skoro svoje hrvatsko ime i volio se nazivati Sribinom... **Austrija ga je učinila Sribinom!**

Došao je u srbsku zemlju i teško se — razočarao. Vidio je, da je srbsko-hrvatsko narodno jedinstvo samo s naše hrvatske strane pošteno shvaćeno. Vidio je, da srbsko javno mišljenje nije tako zagrijano, tako prožeto kao naše hrvatsko. Morao se je na svoje oči uvjeriti, da Srbi ne vide izpred sebe ništa, što nije srbsko, da ne vide tako rašireno narodno jedinstvo onako, kako bi to morali vidjeti, nego da u njemu vide svojevoljno hrvatsku **podložnost i robstvo** kraljevini Srbiji. Vidio je, da je po našim novinstvu toliko razvikani bratski srbsko-hrvatski osjećaj samo plod hrvatske iskrenosti, sentimentalnosti i povjerljivosti. Vidio je to i — **Srbija ga učinila Hrvatom.**

U istinu krasna je misao idealnog Hrvata-Splječanina: Austrija nas je učinila Srbima, a Srbija Hrvatima!

Istina je: Austrija nas uništava, otilme nam najprimitivnija narodna i ljudska prava, pa je i razumljiv psihološki proces, da se Hrvat odriče svoga pradedjovskog imena. Ali za to pada u drugu skrajnost, drugu pogibao, koja jednako prijeti njegovom narodnom opstanku, njegovom hrvatskom individualizmu. Pogrešan je put, kojim je krenuo naš javni život, pa se moramo upitati, **nema li srednjeg ili bolje trećeg puta, koji bi nam koristiti mogao?** Uvjereni smo da ga ima, uvjereni smo, da je jedini opravdan i pozitivan, da nas jedini može dovesti do slobode i spasa **hrvatske države**. Taj je put: **Bratski rad sa Srbima, Slovencima i ostalim bližnjim Slave-nima proti zajedničkom dušmaninu.**

Kao što su se za prvog balkanskog rata bratske vojske sjedinile da zstru protivnike svoga roda, tako se moramo i mi sjediniti, ljubiti i grliti u zajedničkom radu. Sjetimo se samo, da su Srbi i poslije rata ostali samo Srbi, a Bugari samo Bugari. Slijedi? Slijedi, da Hrvati rade za **hrvatsvo**, Srbi za **srbstvo**, zajednički i bratski, ali na temelju pravednosti i narodnih prava.

Kaž. Iv. B.

Program radne većine u Bosni.

Nastojanje vlade, kako je poznato, ide za tim da se sastavi iz svih triju saborskih stranaka jedna radna većina koja bi bila garancija za radnu sposobnost sabora.

Na jednoj srbskoj skupštini u Sarajevu dr. Milan Srškić iznio je bazu, na kojoj će se povesti pregovori s Muslimanima i s Hrvatima za kooperaciju. U specifično srbskim političkim i ekonomskim pitanjima, koja se kose sa stanovitim Hrvatima i Muslimanima, ostavljaju sebi Srbi poslanici, koji ulaze u koaliciju, slobodne ruke. To bi bilo, što se tiče Hrvata, državopravno pitanje, a što se tiče Muslimana agrarno pitanje. Glavne tačke toga zajedničkog programa, kako ga Srbi predlažu, ove su: **Narodno jedinstvo Srba i Hrvata; jezik srbsko-hrvatski i ravnopravnost ćirilice i latinice; revizija ustava, ukidanje konfesionalnog, a uvaganje interkonfesionalnog izbornog reda; ukidanje ingerencije obiju vlada u čisto bos. herc. stvarima; carinski averzum; Sabor odlučuje o vojničkom kontingentu; ingerencija Sabora kod sklapanja trg. ugovora; potpuno duševno pravo; proširenje imuniteta; pravo interpelacija preudesiti u modernom duhu; riješavanje u pitanjima indirektnih poreza i monopola; promijeniti poslovni red; Sabor bira predsjedništvo Sabora; proširenje autonomije općina; direktni porezi ne smiju se povisiti kroz 10 godina; kod liferacija i poručina dati preinstvo domaćim; nezavisnost sudaca; podržavljenje pošta i brozova itd.**

Osim toga sadržava program mnogo reformi na polju prosvjete, zdravstva, narodne privrede, financija itd. To bi bile u glavnom tačke programa radne većine, o kojima reći će svoju Hrvati i Muslimani, a onda će doći na red pregovori s vladom.

Skupština „Saveza dalmatinskih učiteljskih društava“.

U prošlu nedjelju obdržavana se je u Splitu obća skupština „Saveza dalmatinskih učiteljskih društava“ pod predsjedanjem g. Frane Bradića, predsjednika dosadašnjeg „Saveza dalmatinskih učitelja“. Na okupu je bilo 110 učitelja i učiteljica. Prisustvovalo je i vladin odaslanik g. Peršić.

U 10 sati g. Bradić otvorio je skupštinu dajući prisutnim dobrodošlicu. Ističe rad dosadašnjeg „Saveza dalmatinskih učitelja“ te se nada da će današnji „Savez dalmatinskih učiteljskih društava“ donijeti dobra za moralno i materijalno stajanje dalmatinskog pučkog učiteljstva. Žali što nijesu sva učiteljska društva stupila u „Savez“ kao i to što su neka zatražila upisivanje u zadnji čas, ali po pravilima nijesu mogli biti primljena, te neće imati prava odlučujućeg glasa na današnjoj skupštini. U takove broji se i društvo splitskog kotara.

Radica provjeduje i tu se razvije žestoka polemika između njega, predsjednika i tajnika Kristića. Većina je članova na strani predsjednika.

Učitelj Kačić iz Makarskog Primorja priznaje da predsjednik ima pravo, a Radica krivo, te pita ako nijedan član splitskog kotara i grada Splita nema prava odlučujućeg glasa na današnjoj skupštini, jer nije član „Saveza“, a pošto po pravilima „Saveza dalmatinskih učiteljskih društava“ predsjednik se mora birati između učitelja nastanjenih u gradu Splitu, te pošto se danas ima birati predsjednik, zašto su učitelji i došli u Split?

Predsjednik odgovara da će dati kašniju prigodu, da se stvar uredi i pozivlje Radicu, da u ime Splitskog učiteljskog društva doprinese 240 K zaostataka isplate članarine.

Nasta opet žestoka polemika između predsjednika, tajnika, Radice, Radovanovića, Manzona itd., u koju se upleo i povjerenik Peršić. Kad je, slao, da govori, Fortunje

demokrati mu ne daju i viču proti njemu. Manzoni videć da nema izlaza i da se demokratski predsjednik mora kupiti parama, prem on učitelj bračkog kotara a ne splitskog, vadi 100 K i pruža Radici da dalnju koletu kupi, u koju svrhu predsjednik im dava odmor od 10 časa.

Nakon 10 časa Radica broji pare. Belamarić žali čin koji se je prije dogodio, jer ne samo da je ovim činom predsjednik prekršio pravilnik, a i zakon o zadrugarstvu, koji nigdje nedozvoljava, da netko može preko obće skupštine postati članom jednog društva i odmah u istoj skupštini imati pravo odlučujućeg glasa, nego taj čin žali i stoga, pošto je grdna uvrijeđa učiteljskom stališu, jer se hoće parama kupiti čast predsjednika Saveza.

Prezlazi se na izbor predsjednika. Izabran bi većinom glasova Vjekoslav Radica. Demokrati plješću a Radovanović okrene se pravašima vičući: „Zar niste od jutros mogli uvidjeti, koji duh među nama vlada. Pulicijoti!“ Neki demokrati osuđuju postupak Radovanovića i tako nije došlo do većeg incidenta.

Predsjednik skupštine Bradić zahvaljuje na dosadašnjoj podpori, koju mu je učiteljsvo pružalo u radu na korist istoga i pozivlje Radicu da zauzme svoje mjesto.

Radica zahvaljuje na „povjerenju“ mu časti i obećaje da će raditi za boljak učiteljsva.

Zastupatelj vlasti Peršić ostavlja dvoranu. Demokrati mu priredjuju bučni pljesak ruku. Povraća se Peršić u dvoranu i upozoruje Radicu, da čin smatra uvrijedom ne njegovoj osobi nego vlasti koju zastupa.

Popodne u 3 sata sastali se učitelji na vijećanje glavne skupštine. Došlo je do žestoke prepirke između Radovanovića i Bradića, jer se je prvi usuljao u dvoranu samo da napada i vrijeđa kao u jutarnjoj skupštini, a nema pravo glasa.

Bili su odobreni računi i primljen predlog Bradića, da se polovina novca što se nalazi na banci vinkulira na njegovo ime, dok se god ne riješi spor sa učiteljskim društvom šibenskim, jer je predsjednik učiteljskog društva šibenskog kotara Vinko Belamarić izjavio, da ovo društvo, pošto mu se je protuzakonito oduzelo pravo glasa na skupštini, ne će više platiti dug „Savezu“, koji je bilo na sebe primilo.

Ovim je svršila i ova najnovija komedija među učiteljsvom Dalmacije.

Političke vijesti.

Spor između Crnogoraca i Srbije. Beogradske novine žale odgodu pregovora između dviju srbskih država.

Opozicione novine prigovaraju Pašiću, što nije svršio taj posao i što je, odlazeći, ostavio svijet u uvjerenju, da je podpisan protokol sporazuma, dočim je bio podpisan protokol privremenog nesporazuma.

U političkim krugovima prigovara se Crnogorcima, što su iznijeli stvar na javu i odmah poduzeli korake za obračun. Inače, beogradski merodjavni krugovi ne pripisuju osobite važnosti ovom incidentu.

Doznaje se, da se kod pitanja razgraničenja ne radi toliko o većem ili manjem prostranstvu teritorija, koji imaju da pripadnu jednoj ili drugoj državi, nego o teškoćama radi administrativne podjele novih krajeva. Sa strane Srbije se napominje, da ne bi smjelo mnogo Arnauta pripasti Crnoj Gori, jer bi u tom slučaju Crna Gora jedva mogla držati red, pa bi na novoj tromeđi bili vječiti neredi i neprilike.

Od važnosti je također fakat, da već od prošle jeseni veliki dio Pećana, a sada i Pljevljana, radi nesredjene administracije ne želi sjedinjenje s Crnom Gorom i čak prijete preseljenjem u Srbiju. No, pored toga ne bi bilo neprilika, ali kod ranijih vijećanja je sa Cetinja dobaćeno Srbiji: „Dignite sve plотовe, pa možete dobiti sve što hoćete“, međutim u posljednje vrijeme se na Cetinju u ovim pitanjima drže rezervisano, a ipak traže njegove pogodnosti, naročito za vojsku, carine i željeznice.

Doznaje se još, da protiv uređenja ovih pitanja naročito rade talijanski utjecaji na Cetinju. Tu su u pitanju interesi Barskog Društva, čiji su akcioneri najviši talijanski mogućnici. To društvo sada urgira da sklopi s Crnom Gorom novi ugovor za osiguranje monopola duhana na daljih nekoliko decenija, i svojih privilegija u barskoj luci i kod gradnje željeznice, uz klauzulu, da se te privilegije monopolanja, gradnje

luka i željeznica i duhanske režije nesmiju mijenjati nikakvim ugovorima sa ma kojom drugom državom. Pri tom Talijani naročito misle da sprječev takav uži savez između Srbije i Crne Gore, koji bi štetio monopolu Barskog Društva. To društvo bi htjelo da prisili Srbiju, da upotrebljuje barsku luku, ali koju bi samo društvo eksploatiralo. Tu su glavne teškoće, i od njih zavisi, veća ili manja predusretljivost Srbije, a ne od pitanja samih neznatnih dijelova nekogih teritorija.

Tragedija patrijarha Bogdanovića.

Iz kupališta Gastein dolazi senzacionalna vijest. Ođanje je još u ponedjeljak 1. o. m. nenadano nestalo donjo-karlovačkoga patrijarha Lukijana Bogdanovića, koji se ondje pravazio na oporavku. pa se ne zna, da li je zalutao odnosno postradao u tamnošnjim brdinama, ili je postao žrtvom zločina.

„Az Est“ je o tom zagonetnom događaju brzojavno zatražio potankosti od ravnateljstva kupališta Gastein, koje mu je javilo slijedeće: Dne 31. kolovoza došao je patrijarh Bogdanović u Gastein i odsjeo u vili Weissmayer. Došao je ravno iz Beča, te je uzimao kupelji, ali nije stajao pod liječničkom njegovom. Svima je upadalo u oči, da je Bogdanović vrlo nervozan, da je neprestano sam i da s nikim ne dolazi u saobraćaj. Dok su gosti polazili na izlete i razne zabave, on se je svakoga klonio, dapače i Magjara, s kojima je uvijek tako rado obćio. Sam je jeo i sam polazio na odluje šetnje. Često su ga upozorili, neka ne ide sam na tako daleke šetnje, jer da to nije uputno, ali on nije slušao.

U nastavku svog izvještaja veli ravnateljstvo ljčilišta, da je Bogdanovića za vrijeme sadašnjeg njegovog boravka u Gasteinu već jednom zadlesila nezgoda u brdinama, koju je gotovo platio glavom. Jedne večeri donijese ga kući posve mokrog, jer ga je u gorama snašlo nevrijeme. Od zime i od puta posve se izmorio, pa nije mogao hodati, nego je puzao na brdo a pri tom je putem izgubio haljine. Poslije te nezgode dođoše u Gastein jedan viši častnik imenom Acel i bivši narodni zastupnik Steiner. Oba Magjara davno su poznavala patrijarha, pa su s njime provodjala po cijele dane. Tu bijaše jedino njegovo društvo. Nu dokora su oni opet odputovali i patrijarh je počeo opet samovati i sam hodati po šetnjama. Pod večer u ponedjeljak pošao je opet na šetnju, s koje se nije više vratio.

Nekoliko oružnika pošlo je u brdine, gdje su ga dva dana tražili, ali bez uspjeha. Tek onda poslana je ekspedicija u brdine, da ga potraži. Nitko u Gasteinu ne vjeruje, da on još živi.

„Neue Freie Presse“ javlja iz Karlovih Vari, gdje je patrijarha Bogdanović proboravio četiri tjedna prije nego li je došao u Gastein, da je crkveni dostojanstvenik već tamo bio veoma deprimiran. Svojim poznatima govorio patrijarha da nosi sa sobom smrt; osim toga je bio u posljednje vrijeme veoma zapušten, te je hodao okolo u zguzvanom odjelu, sa pognućenim šešikom i neopranim ovratnikom. Iz toga se zaključuje, da on već u Karlovih Varima nije bio podupuno normalan.

Vodjenje posala patrijaršije povjerenje u ministarskom savjetniku Jovanoviću.

Kako zadnje vijesti javljaju, patrijarha se je utopio.

Naši dopisi.

Iz Makarskoga Primorja, 8. rujna. Jedna komedija izstupila je na javnost. Dotur Drinković zagrlio se sa Petrom Antičićem. Cmokajti se, da se preko Dalmacije čuje. Od puste ljubavi dotur Mate je zaboravio i na zvižduke i na trubljavinu, koju mu je njegov prijor pripravio u vrijeme izborne agitacije; pače je zaboravio i na lijepu pjesmu što no je djeca pjevala: „Čingrija je dika od gospara — Drinković je...“

Sve je to sad Mate zaboravio, ali je zaboravio i Petar Antičić na sve ono, što je „Hrv. Rieč“ o njemu rekla i štampala mu karakter pred hrvatskom javnošću. Sad joj pače i lemozinu od 5 kruna udjeljiva.

Gledajte ljudi, kako se sada grle i ljube te dvi dikel Baš je istina, da se karakteri suareću i zajedno snalaze!

Jedino šteta što je ta ljubav prevelika, pa im zamračiva i ono vida što su imali. Tako su stali tražiti ko ono proti Antičiću piše u „Misli“, što je jednom i „Rieč“ pisala, i u svojoj sljepoci nagraduli su i na učitelja moralke i na Prosvjetna Društva u Primorju itd. Bum!

Vidite, kako ste slijepi. Prevelika vas ljubav očorila. Popušite, bolan, malo od takovih zagrljaja, osvjestiti ćete se možda, pa bi mogli tada i napisati dopisnika, koji će Vas znati dobro pomesti, ali nemojte komedije zbijati povlačeći drugoga.

Gledajte ljudi novu komediju! Petar Antičić i Mate Drinković u zagrljaju traže dopisnika i nabacuju na svakoga, a ne pogadaju!

Domaće vijesti.

Izborna reforma. U nedjelju sastao se u Zadru permanentni saborski odbor za izbornu reformu. Rezultat vijećanja nije nam poznat. Znamo samo, da dr. Drinković, koga je u odbor izaslala stranka prava, nije prisustvovao vijećanju. Naše je mnijenje, da dr. Drinković, iza kako je došao u sukob sa strankom, niti ne bi mogao da govori u ime stranke. Od njega bi zato bilo parlamentarno, kada bi od stranke povjerenje mu mandate stranci povratilo.

„Narodni List“ bjesni na nas radi našeg skroz objektivnog držanja u aferi izbornu saborske većine i namjestnika grofa Attemsa. Glasilo „za interese“ htjelo bi da smo mi pravaši morali biti solidarni ili ostati pasivni. Konstatiramo međutim odmah, da solidarni nismo mogli biti s prostog razloga, što saborska većina naše solidarnosti nije tražila, a kada nije toga tražila, znak je da po srijedi nisu bili obćenarodni interesi nego interesi poštovane saborske većine, za koje mi — prezrena i ugnjetavana saborska manjina — nemamo volje angažirat se. A nismo mogli ostati pasivni gledaoći ovog „spora“, jer je to jedna prosta komedija, u kojoj si gospoda Iščević, Katnić s jedne a Blankiisi, Trmbić, Smodlaka s druge strane podijelile uloge.

Uostalom, tko će da ozbiljno uzme brigu saborske većine i Zemaljskog Odbora za autonomiju i čast pokrajine iza one komedije, odigrane od Iščevića, Makjeda i družine prigodom raspusta občina Šibenika i Splitsa! Zašto je onda Zemaljski Odbor priznao komesare Lugera i Šporna, zašto onda nije branio svoju čast i autonomiju pokrajine i občina, to prije što se radilo o raspustu občina radi obćenarodnih pitanja?

Nama nije od nužde priskakati u pomoć namjestičtvu, ali igra saborske većine tako je zgadila javnost, da niti jedina občina nije se našla te odobri njezin postupak, a mi nemožemo a da to ne konstatiramo i da ne upremo prtom u komedijante.

Ouvertura zasjedanju bosanskog sabora. „Hrvatski Dnevnik“, osvrćuć se na zabranu osnutka klubova stranke prava u Bosni i Hercegovini, piše:

„Ovo je prva službena izjava bosanske vlade, kojom se osporava legitimitet hrvatskoga državnoga prava; zemaljska vlada Bosne i Hercegovine stavlja stranku prava izvan zakona, proglašuje je revolucionarnom, jer da njezine težnje nisu u skladu sa temeljnim državnim uredbama habzburške monarchije; rad i težnje, što se baziraju na cetinjskom ugovoru, na pragmatičkoj sankciji, na zavjericama hrvatskih kraljeva habzburške kuće, na narodnom načelu — proglašuje eksponenti magjarske i austrijske vlade u Sarajevu protuzakonitim, protupravnim i državi pogibelnim.“

Sada znamo na čemu smo i šta nam je očekivati od novoga kursa, što hoće da ga inauguriiraju nakon balkanskih prevrata pod lozinkom „političke atrakcije“.

Za vrijeme Pitterova pošovanja, kada se vodila sa strane Hrvata ljuta borba proti tugijskom kursu barona Buriana i Pittera, odobrena su pravila Hrvatske Katoličke Udruge.

Hrvatožderska Burianova uprava nije pred dvije godine nazrijevala u pravaškom državnom programu nikakve pogibli za dinastiju i monarchiju; ona je svojim odobrenjem implicite priznala zakonitost, legitimitet hrvatskoga državnoga prava.

Ovo treba imati na pameti. Zakoni ove države ne podnose slobodu i jedinstvo hrvatskoga naroda. To je izjavila bosanska vlada, i Hrvati primaju tu njezinu izjavu do znanja. Ona će poslužiti kao Ouvertura skorašnjem zasjedanju bosanskoga sabora.

„Kronotaksa solinskih biskupa“, uz dodatak „Kronotaksa spljetskih nadbiskupa“. Primili smo ovu učenu razpravu od mons. don Frane Bulića i dra. J. Bervaldi u posebnjoj knjizi. Cijena K 3.

† O. Vicko Janović, reda Male Braće, preminuo je u Sumartinu na Braču u 92. godini. U svojoj redodržavi obnašao je pokojnik sve časti, a g. 1885. bio je redodržavnik u Šibeniku. Bio je vrlo darovit i naobražen. Vječni mu pokoj!

Franjevački pomladak. Iz Visovca javljaju nam, da su na svetkovinu Porodjenja Gospina stupili na oblačenje odjeće sv. o. Frane kandidati redovničke države presv. Odkupitelja fra Paško Bačić iz Drinovaca, fra Luigij Bilušić iz Promine, fra Jozo Borović iz Sinja, fra Marko Cikojević iz Studenaca, fra Karlo Kokić iz Proložca, fra Angeo Marušić iz Rogoznice, fra Vicko Međić iz Brela, fra Stanko Vidić iz Lučana kod Sinja, fra Spiro Živković iz Zatona. Bilo sretno!

Četiri milijuna za odnardejvanje hrvatske djece. Na kongresu društva „Dante Alighieri“ saobćeno je, da se je jedan dobrotvor izjavio spremnim darovati društvu za uspješnije djelovanje 4 milijuna lira. Ovo društvo veliki dio svojih prihoda upotrebljava za podizanje Leginih škola.

Gradske vijesti.

Dr. Smodlaka u spašavanju. U ponedjeljnik prispio je amo dr. Smodlaka iz Zadra, kamo je pošao po nj dr. Drinković. Došao je da izgladi nesporazumljenja do kojih došlo između demokratske stranke i Krstelja. Smodlaka je konferirao sa Drinkovićem i drugima. Rezultat nije nam poznat, a razne su glasine koje kolaju.

Blagdan Male Gospe proslavljen je u župskoj crkvi u Varošu običajnim slavljenjem u mnogobrojno učestvovanje naroda iz grada i okolice. Okolišnjih svijeta, koji je polazio i u svešte u Vrpolje, bilo je ove godine neobično mnogo. Vatrometi u predvečerje, pod upravom vatrometara g. Sanguilina, našli su na obće zadovoljstvo. Procesija, koja se ljetos protegla i u grad, obavljena je u najljepšem redu, a učestvovalo je množstvo naroda obojeg spola. Župnik Varoša mmp. o. M. Radić i njegov pomoćnik o. Š. Benutić uložile mnogo truda da svečanost što ljepše izpane. Prije same svečanosti obavljena je desetminutna večernja pobožnost, preko koje odzvanjalo miho pjevanje učenića građanske škole.

Promaknuće našog sugrađanina. Gosp. Mate Staničić, upravitelj suda u Drnišu, bio je imenovan sudbenim savjetnikom za isti sud. Čestitamo!

† Otvor škola. Dne 16. ov. mj. slijedit će otvor sviju mjestnih pučkih škola i građanske ženske sa tečajem usavršivanja. Upisivanje bit će na 13, 14. i 15. ov. mj. od 9 do 11 sati prije podne u ravnateljstvima dotičnih škola.

Interurbani telefonski spoj. Ovo dana obavljene su pokusni razgovori između Šibenika i Beča. Telefon je izvrstno funkcionirao. Slijedećih dana bit će pruga predana prometu.

Medusobno kadjenje. U više navrata Krstelj-Drinkovića „Rieč“ i demokratska „Sloboda“ međusobno se citiraju i hvale. Sada eto „Narodni List“ našao je u Krstelju i Drinkoviću „prave iskrene pravaše“, a u pisanju „Rieči“ „muževne redke“. Ovak kompliment čeka odgovor, i bit će divota vidjeti Mata Drinkovića u brnjici i častnog Biankina kako se dražestno smiješe i šakljaju.

Elementarna nepogoda. Povjerenstvo, koje je bilo odredjeno da procijeni elementarne štete uslijed krupe u odlomcima Primoštena i Rogoznice, pronašao je štetu od 210.085 K, što skupa sa štetom u ostalim odlomcima daje 620.800 K.

Porota. Jučer je počelo porotno zasjedanje razpravom proti Ani Guberina iz Šibenika (Doca) jer je pokušala otrovati dvije svoje zave. Bila je riječena.

VIŠE SOBA

sa pokuštvom ili bez pokušstva iznamljuju se u najljepšem predjelu grada. Poblize obavljaju čaje uradničtvo i lab.